

مدرسه علمیه الزهرا (سلام الله علیها)

شهرستان همدان

عنوان

دیدگاه اسلام درباره شخصیت زن

استاد راهنما

سرکار خانم شهبازی

پژوهشگر

مریم زنگیان

پاییز ۱۳۹۳

چکیده

شخصیت زن مسلمان از دیدگاه قرآن بسیار متفاوت است با آنچه که امروزه در جوامع از آن تعریف می شود امروز زن را به عنوان وسیله ای برای رسیدن به اهداف مادی خود در نظر می گیرند زن را مثل اشیاء پشت ویتترین آرایش می کنند برای بهره بیشتر و فروش بیشتر . امروز زن استثمار می شود اما دیدگاه قرآن و سنت این چنین نیست از نظر قرآن و روایات زن می تواند در صدفی به نام حجاب ارزش واقعی و انسان خود را حفظ کند تا در امنیت بیشتری باشد و بتواند با عفاف راحتتر در عرصه اجتماع حضور داشته باشد زن می تواند اشتغال داشته باشد اما در شغلهایی که شان شخصیتی او ایجاب می کند و با روحیات حساس او سازگارتر است زن مسلمان می تواند پرورش دهنده خود و خانواده و اجتماع باشد زن باید حریمها را رعایت کند در محیط کار اختلاط زن و مرد جز ضربه به افکار و احساسات و شخصیت زن هیچ سود دیگری ندارد و راهکارهای قرآن و سنت در مورد زن مسلمان باعث می شود که زن دارای شخصیتی والا و ارزشمند شود و در ضمن بتواند با مدیریت درست همسر و فرزند ایده ال داشته باشد.

کلیدواژه ها: زن ، شخصیت ، اسلام

مقدمه

سخن گفتن در مورد شخصیت زن مستلزم آگاهی داشتن از کمال شخصیتی زن است زن آئینه جمال و مهر و محبت خداوند است یعنی خداوند با تمام خلاقیت و حسابگری در کار خلقت زن را آفرید که جانشین زیبایی خود در عرصه هستی باشد و این گوهر زیبایی در کالبدی به نام زن پنهان شده حال این سوال مطرح می شود که چگونه از این آینه جمال الهی دفاع شود که خدشه ای به آن وارد نشود عده ای با فرق قائل شدن در حقوق زن و مرد و شبیه دانستن آزادیهای زن و مرد و نحوه ارتباط و برخورد و صحبت کردن و رفت و آمد زن و مرد و حضور مختلط زن و مرد در همه جا باعث شده اند که ارزش واقعی شخصیت از بین برود.

اما نظر اسلام در این رابطه آن است که زن دارای حقوق مساوی با مردان است و شخصیت زن مسلمان باید با عفاف در بالاترین مرتبه انسانی قرار گیرد. پس در اینجا در ابتدا شخصیت واقعی زن مسلمان را بررسی می کنیم و در ادامه به بررسی برخی ویژگی های زن مسلمان می پردازیم.

شخصیت

در تعریف شخصیت باید کلمه روبه رو هستیم ابتدا شخص و بعد شخصیت شخص شامل جسم هر فرد که دربرگیرنده شکل و شمایل ظاهری و خصوصیات فردی هر کس که در رحم مادر ساخته می شود و طبق آیه ۶ سوره آل عمران «هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ» انسان در آن هیچ نقشی ندارد و خداوند هر کس را آنطور که می خواسته خلق کرده است .

اما شخصیت یک سری حالات روحی ، معنوی و ملکوتی است که به صورت بالقوه در وجود هر شخصی قرار دارد و با پرورش و تربیت صحیح در مسیر درست قرار گرفته و به صورت بالفعل درمی آید .

مسیر حرکت جسم به سمت مادیات است اما شخصیت روحانی هر کس به سمت معنویات تمایل دارد و از اینجا فرق انسان و حیوان ظاهر می شود که نهایت زندگی حیوان نیازهای مادی است که بالفعل است و از زمان تولد همراه اوست اما شخصیت انسان که همراه عقل و تفکر است با پرورش صحیح به فعلیت در می آید و اگر در جهت تعالی روح معی و تلاش نداشته باشیم امکان اینکه هیچ وقت به مرحله فعلیت نرسد وجود دارد و زندگی در مرحله حیوانیت توقف کند یا به عبارتی بل هم ازل باشد .

چرا که حیوان نهایت خلقت و آفرینش حیوانیت است و هیچ وقت از یک حیوان انتظار درک و شعور و تفکر نداریم پس حیوان در مرحله خلقتی خود در جایگاه درستی قرار گرفته اما اگر انسان روح و شخصیت روحانی خود را پرورش ندهد به این معناست که در مسیر خلقت و سیر تکاملی به سوی کمال قرار نگرفته مثلا اینکه دانه ای در زمین قرار داشته باشد و بالقوه خاصیت گیاه شدن داشته باشد اما این خاصیت همراه با عوامل دیگر مثل آب و نور و اکسیژن به خاصیت بالفعل تبدیل می شود و تنها قرار دادن

۱- زبان نرم

زن به دلیل اینکه کانون عاطفه است از او انتظاری جز آرام و نرم صحبت کردن نمی رود و حتی با آرامش و نرم صحبت می کند گویا تمام کارها به نحو احسن انجام می شود نظری را که مخالف نظر شوهر و مردخانه است زن می تواند با یک لحن نرم و آرام و کلمات زیبا و سرشار از عاطفه به نفخ خود برگرداند در مورد فرزندان نیز زبان و لحن سخن نرم خیلی کارسازتر است تا خشونت و لجبازی با آنان .

در قرآن مجید در آیه ۴۴ سوره طه می فرماید : «با او بخ نرمی سخن گویند شاید پند گیرد یا

بترسد»

۲- باورپذیری :

یعنی باید زن چه در خانواده و چه در اجتماعی به گونه رفتار کند که برای دیگران به عنوان الگو مطرح شود یعنی آنقدر کامل باشد که دیگران بتوانند اعمال خود را با او محک بزنند یعنی به زبان ساده تر زنان باید الگوی عملی دستورات قرآن و دین باشد که وقتی نام حجاب برده می شود نمونه کامل حجاب و عفاف باشد وقتی سخن از آرایش و محبت به میان می آید بازهم الگوی دیگران باشد وقتی دنبال مدیریت خوب می گردند سریع توجهشان به زن باشد و تمام خصوصیات دیگر به عنوان ملکه در زن وجود داشته باشد تا بتوانند در خانواده و جامعه الگو باشد و دیگران باور کنند این زن کامل است و ویژگیهایمان که در مورد زن در قرآن دین یاد شده در او وجود دارد .

۳- قاطعیت

زبان دین در مورد بایدها و نبایدها زبان قاطعیت است یعنی وقتی فرموده فلان امر نه دیگر نه آره نمی شود وقتی حرام است دیگر حلال نمی شود زن هم باید همینطور باشد معیار سنجش و ترازوی

رفتاری بایدها و نبایدهای دین باشد و در ضمن این باید و نبایدها باید با قاطعیت باشد مثلا اگر زن می خواهد به عنوان مادر در خانه فلان کار زشت را به فرزند خود امر و نهی کند قاطعیت داشته باشد که این است و جز این نیست تبصره ندارد که حالا اگر دوست داشتی حرامی را جایگزین حلال کنی باید در انجام دستورات خداوند قاطعیت داشته باشد با دیگران هم این قاطعیت را در اوامر الهی بیاموزند .

۴-سازش و مدارا

زن باید در کانون خانواده نسبت به همسر سازش و مدارا داشته باشد . صلح سازش که همراه با مهر و محبت و صمیمیت است نتیجه آن می شود یکرنگی و یکدلی و آمیخته شدن و یکی شدن روحها یعنی چیزی فراتر از کنار هم بودن باید درهم آمیخته شوند به گونه ای که تمام بودن زن برای مرد باشد و تمام بودن مرد هم برای زن باشد ناراحتی زن ، ناراحتی مرد باشد و برعکس یعنی تا حدی در هم یکی شوند که توقعات خارج از حد متعارف از هم نداشته باشد . درصدد اذیت کردن همدیگر نباشد و زن نقش اصلی را در این سازش دارد بهانه گیریهای بی دلیل توقعات و چشم هم چشمهای خانمان برانداز و مقایسه های بی پایه و اساس بنیان زندگی را از هم می باشد و مرد را مجبور می کند برای برآورده کردن خواهشهای زن مانند یک ماشین مدام در حال دوندگی و تلاشهای طاقت فرسا باشد. و وقتی به خانه می رسد رمقی برای با همسر و فرزندان بودن نداشته باشد پس باید زن توقعات خود را در حد توان همسر متعادل کند و از ولخرجی و مراعات نکردن حال همسر خودداری کند همچنین زن باید به دلیل روحیه عاطفی که دارد با عصبانیتها و از کوره در رفتنهای همسر مدارا کند و محیط خانه را به صحنه جنگ و جدل تبدیل نکند و این را بپذیرد که همسرش مرد خانه اوست و مرد بودن و ادعای مهم بودن آقا بودن از خصوصیات مختص مردان است و زن باید این را بپذیرد که مرد سرپرست و تکیه گاه او در خانه و اجتماع

است و اگر زن این را پذیرفت دیگر خود را مقابل مرد قرار نمی دهد و جبهه گیری لجبازی نمی کند بلکه خود را کنار مرد و هم دوش او و در صحنه های زندگی همفکر و همراه او قرار می دهد .

۵- وقت شناسی

باید زن به عنوان همسر و مادر در خانواده نکته سنج و وقت شناسی باشد لحظه ها را مدیریت عاطفی کند یعنی چه ؟ یعنی اینکه وقتی به قول معروف «تنور داغ است خمیر را بچسباند» موقعیت روانی خانواده و تک تک افراد را در نظر بگیرد و با توجه به گرسنگی هر فرد غذای مخصوص را برای فکر و روح او آماده کند و رسیدن به این توانایی حاصل ارتباط قوی و صمیمی و آگاهانه با هر یک از افراد خانواده است وقتی زن به عنوان همسر روحیات همسر خود را بشناسد می تواند با توجه به خصوصیات شخصیتی همسر خود نکات تربیتی را آنگونه که او بهتر می پذیرد ارائه دهد و در مورد هر یک از فرزندان هم باید شناخت کامل از ویژگی های شخصیتی آنان داشته باشد تا بتواند گیراتر و آگاهانه تر با آنها ارتباط برقرار کند .

نتیجه گیری

با توجه به مطالب ذکر شده در خصوص شخصیت زن این نتیجه حاصل می شود که دیدگاه اسلام نسبت به شخصیت زن کامل ترین و جامع ترین دیدگاه است دیدگاهی که باعث ارزش برای شخصیت زن می شود و همچنین باعث استحکام کانون خانواده می شود حریمی که اسلام برای زن در نظر می گیرد بحث عنوان حجاب و عفاف باعث می شود که زن از مورد سوء استفاده قرار گرفتن در امان بماند . راهکارهایی که اسلام در نحوه پوشش زن ارائه می دهد برای این است که زن با امنیت و آرامش و سالمتر در جامعه حضور داشته باشد . نظر اسلام در مورد حضور زن در عرصه اجتماع این است که اگر از لزومی برای بیرون بودن از منزل نیست زن در خانه بماند برای او بهتر است . هم آرامش بیشتری دارد و هم می تواند در خانواده وظیفه خطیر همسری و مادری را انجام دهد . چرا که بیرون بودن باعث خستگی و در نتیجه بی حوصلگی می شود و باعث می شود فرصت کافی برای در کنار افراد خانواده بودن را نداشته باشد . اما در بعضی از عرصه ها باید زن حضور داشته باشد مثلا اگر در زمینه های پزشکی زنان باید دارای تحصیلات عالی باشند تا مشکل جامعه زنان را حل کنند پس حضور زن باید حساب شده و آگاهانه باشد نه برای اتلاف وقت و سرگرمی و فقط برای اینکه از خانه بیرون باشد اما این حضور نباید باعث اختلاط و درهم بودن زن و مرد در یک جا شود بالاخره صمیمیت و وابستگی بوجود می آید و در محیطی که یک زن و مرد کنار هم کار می کنند بدلیل اینکه این دو جنس مخالف نسبت به هم کشش و جاذبه دارند و هر چقدر هم که رعایت کنند حتما شیطان هم کار خود را می کند نتیجه کلی اینکه باید ها و نبایدهای دین نه محدودیت می آورد و نه محرومیت بلکه باعث امنیت و احترام و تعالی می شود .

منابع و ماخذ

❖ قرآن

- ۱- آذرنوش ، آذر ، فرهنگ معاصر عربی به فارسی ، بی جا : نی ، ۱۳۷۹
- ۲- باربارا دی آنجلس ، رازهای درباره زنان ، ترجمه : سمیه موحدی فرد ، بی جا : امیران ، ۱۳۸۹
- ۳- دشتی ، عبدالمجید ، ۱۲۴ اصل خانوادگی در اندیشه مطهر ، بی جا: انتشارات کریمه اهل بیت ، بی تا
- ۴- رضایی ، مهدی ، گلهای آرامش ، بی جا : عطر سعادت ، ۱۳۷۹
- ۵- سبحانی ، محمدتقی ، الگوی جامع شخصیت زن مسلمان ، بی جا : امیران ، بی تا
- ۶- کوهی ، محمدرضا ، آسیب شناسی شخصیت زن ، بی جا : پارسیان ، ۱۳۸۳
- ۷- معین الاسلام ، مریم ، زنان و برنامه تربیتی اسلام ، بی جا: بیت الاحزان ، ۱۳۸۳
- ۸- همایونی ، علویه ، زن مظهر خلاقیت الله ، ج ۱ و ۲ ، بی جا: انتشارات اسلامی ، ۱۳۷۷